

Poslije sastanka u Cikháju i ondje stečenih saznanja o tome koliko se u ostalim zemljama, pa i kod nas u Sloveniji, daleko poodmaklo u katalogiziranju pripovjednih narodnih pjesama, očitovala se još izrazitije urgentna potreba da se što hitnije stvore potrebne mogućnosti za izradu kataloga hrvatsko-srpskih pripovjednih narodnih pjesama.

Maja Bošković-Stulli

PETI KONGRES MEĐUNARODNOG DRUŠTVA ZA STUDIJ USMENE PROZE
(Bukurešt, 26—31. VIII 1969)

Točno deset godina prije ovoga kongresa održan je, po inicijativi Kurta Rankea, prvi Međunarodni kongres istraživača narodnih pripovijedaka (u Kielu, 1959), a 1962. god. u Antwerpenu službeno je osnovano društvo *International Society for Folk-Narrative Research*. U međuvremenu održan je niz skupova Društva u širim i užim okvirima. O njima smo referirali u *Narodnoj umjetnosti*: u knjizi 1. objavljen je prikaz iz pera Mire Sertić o publikaciji koja donosi referate s kongresa u Kielu, u knjizi 2. objavljen je moj prikaz sastanka u Budimpešti god. 1963, u knjizi 3. moj prikaz kongresa u Ateni god. 1964, a u časopisu *Narodno stvaralaštvo-folklor*, sv. 3—4 objavljen je moj prikaz osnivačkog sastanka u Antwerpenu 1962. Slijedeći sastanci Društva održani su 1966. u Liblicama kraj Praga (s osnovnom temom o kategorijama usmene proze) i 1967. u Würzburgu (razgovor o šaljivim pripovijetkama kao prethodna priprema za kongres u Bukureštu).

Svi skupovi na kojima su se čitali referati imaju i svoje posebne publikacije. Spomenuli smo već publikaciju s referatima sa kongresa u Kielu, a evo i ostalih: *Tagung der »International Society for Folk-Narrative Research« in Antwerp* (6.—8. Sept. 1962), Antwerpen 1963; *Tagung der Sagenkommission der International Society for Folk-Narrative Research in Budapest* 14—16. Oktober 1963 (*Acta Ethnographica*, T. XIII, f. 1—4, Budapest, 1964); *IV. International Congress for Folk-Narrative Research in Athens* (*Laografia*, XXIII, Atena, 1965); *Fabula*, 9. Ed., H. 1—3, Berlin, 1967 (donosi referate s konferencije u Liblicama).

Autorica ovog prikaza sudjelovala je na svim sastancima Društva, Osvrćući se na njih sada poslije deset godina, dojmovi su nejednaki. Ako se izuzme prvi kongres u Kielu, koji je imao posebnu draž prvog okupljanja svih onih istraživača što su po raznim kutovima svijeta svoj glavni interes posvetili usmenoj prozi — prednost ne pripada velikim kongresima, kakvi su bili onaj u Ateni i Bukureštu, nego manjim radnim tematskim sastancima poput onih u Budimpešti, Antwerpenu i Liblicama.

Veliki kongresi bili su reprezentativni, s mnoštvom sudionika i predavača (pa i takvih koji nisu članovi Društva), sve je tamo moglo imponirati masovnošću, slikom proširenja Društva u toku deset godina, bilo je na tim kongresima nesumnjivo izvrsnih referata, kao i onih bezbojnih — no nije bilo atmosfere živo angažiranih diskusija koje inspiriraju i potiču na dublje pronicanje u osnovna pitanja struke.

Bukureštanski kongres nije bio u tome iznimka. Okupio je najistaknutije stručnjake, među njima nekoliko značajnih svjetskih imena, odabrao je veoma prikladne glavne teme pokazavši smisao za pitanja koja su danas općenito u središtu interesa, među referatima je obuhvatio priličan broj istinski sadržajnih i vrijednih priloga. Ali su oni nekako potonuli u monotonom lancu mnogobrojnih referata i koreferata i u paralelnom odvijanju triju sekcija, koje su jedna drugoj odvlačile slušaoce i time remetile onu potrebnu pažnju i koncentraciju. Stvarna vrijednost onoga što se na kongresu govorilo doći će do punijeg izražaja kasnije, kada se objavi publikacija.

Tri sekcije obuhvaćale su ove teme: 1. a) Zakonitost i struktura narodnih pripovijedaka, b) šaljive narodne pripovijetke; 2. a) povijest narodnih pripovijedaka, b) predaje, legende, mitovi; 3. razne teme.

Centralna tema ili točnije dvije centralne teme pripadale su prvoj sekciji, na kojoj se govorilo o zakonitosti i strukturi usmene proze te posebno o šaljivim pripovijetkama.

O centralnoj temi govorila su i dva uvodna predavanja na plenarnoj sjednici: predavanje domaćina kongresa profesora *Mihaia Popa* o poetici narodne pripovijetke (referat prikazuje sažeto i bitno probleme poetike a posebnu pažnju obraća narodnoj pripovijeci u svjetlu strukturalizma i teorije komunikacija; predavanje *M. Popa* bilo je umnoženo u cijelosti, dok su od većine ostalih referata umnoženi njihovi sažeci) te predavanje predsjednika Društva profesora *Kurta Rankea* o zakonu asocijacija u usmenoj prozi.

Od ukupno 146 referata i koreferata, koliko ih program obuhvaća, spomenut ćemo neke, koje držimo značajnijima, znajući unaprijed da smo u toj selekciji neizbježno nepravedni — već i zbog toga što je nemoguće bilo slušati predavanja u tri simultane sekcije (a ne spominjemo ni one prijavljene referate za koje znamo da nisu bili pročitani).

U prvoj sekciji govorili su, među ostalima, *Th. Sebeok* o semiotičkim hijerarhijama, *I. C. Chițimia* o kontaminaciji i mutaciji kao načinu kreacije u strukturi narodne pripovijetke, *E. Meletinski* o povijesnoj morfologiji narodne pripovijetke, *D. Klimová-Rychnová* o zakonitostima povijesnih predaja, *A. Dundes* o zakonitosti usmene proze, *M. Lüthi* o paradoksu u narodnoj pripovijeci, *L. Honko* o principima analize vrsta, *O. Sirovátka* o reprodukciji kao principu usmene tradicije, *C. Barbulescu* o konstantama u strukturi rumunjske narodne pripovijetke, *F. C. Tubach* o strukturi i motivima srednjovjekovnog egzempla, *F. L. Utley* o srednjovjekovnim pučkim šalama u djelima Chaucera i Boccaccia, *L. Röhrich* dao je pokušaj sistematizacije tzv. *Schwanka* (šaljive priče) i *vica* (taj termin namjerno ne prevodim), *V. Gašpariková* govorila je o međunarodnim vezama slovačke šaljive priče, *S. Neumann* o šaljivoj priči i vicu kao medijima socijalnog iskaza, *M. Novicov* o stereotipiji i invenciji u rumunjskoj narodnoj pripovijeci, *N. Roșianu* o strukturi i funkciji tradicionalnih formula u pripovijeci.

Od referata održanih u drugoj sekciji spominjemo: *K. C. Peeters* govorio je o izvorima za studij narodne proze u Flandriji do 18. st., *K. Horálek* o teoriji genetičkih srodnosti, *R. Dorson* o američkim narodnim pripovijetkama 17. stoljeća, *J. Jech* o srednjovjekovnim češkim pripovijetkama i njihovoj varijabilnosti, *A. De Félice* o pripovijetkama i usmenim tradicijama iz staroga francu-

skoga kazališta u djelima Rabelaisa i La Fontaine-a, L. Petzoldt o genetičkim i morfološkim aspektima narodne pripovijetke u 17. st., V. Sokolova o formiranju i ranim tipovima povijesnih predaja, R. Brednich o temama narodnih predaja u njemačkim pučkim lecima (poznatoj formi pučkoga tiska), L. Kretzenbacher o kulturnoj uvjetovanosti i funkcijama srednjovjekovnih legenda, P. Dinekov o legendama u staroj bugarskoj književnosti, G. Burde-Schneidewind o predajama i odnosu prema stvarnosti na razmeđu povijesnog događaja i oblikovanja predaje, W. D. Hand (napisano u suradnji sa L. Dégh) o uzajamnom odnosu narodnog vjerovanja, običaja i predaje, E. Pomeranceva o bičima iz tzv. »niske« mitologije u ruskoj »bytovoj« pripovijeci (tj. pripovijeci s temama iz običnog života).

U trećoj sekciji govorili su, uz ostale, C.-H. Tillhagen o magičnoj moći neo-bičnoga, M. Galley o pripovijeci i metafori, D. Simonides o ponovnom ožvljavanju tradicionalnih pripovijedaka, D. Noy o procesu formiranja oikotipova židovskih pripovijedaka, I. Taloş o motivima bajki u rumunjskim kolodarskim pjesmama, V. Voigt o mogućnostima redukcije suvremenih istraživanja narodne pripovijetke u svijetu.

Na kongresu su pročitana četiri referata jugoslavenskih predavača: u prvoj sekciji govorio je T. Čubelić o kategoriji usmenoga kao osnovnome konstitutivnom zakonu pri oblikovanju i kazivanju narodnih pripovijedaka, a *autorica ovog prikaza* govorila je o obilježjima hrvatsko-srpskih šaljivih narodnih pripovijedaka; u drugoj sekciji govorio je M. Matičetov o »duhovinu« — djetetu u zmijskom obliku, a u trećoj sekciji referirala je N. Milošević o korespondencijama među proznim i pjesničkim vrstama u srpsko-hrvatskoj usmenoj književnosti.

Uz referat Lutza Röhricha umnožen je veoma instruktivan »Pokušaj sistematskog razvrstavanja šaljive pripovijetke i vica« (Versuch einer Gliederung von Schwank und Witz) s posebnim prilogom primjerā za svaku skupinu, a u izdanju »Encyclopädie des Märchens« umnožen je također vrlo zanimljiv pokušaj sistematizacije iz pera *Elfriede Moser-Rath* »Schwank, Witz, Anekdote. Entwurf zu einer Katalogisierung nach Typen und Motiven« (Göttingen 1969).

Rumunjska akademija znanosti pripremila je za sudionike kongresa posebnu, vrlo dragocjenu publikaciju »Aspekte der Volksprosaforschungen in Rumänien« s priložima na njemačkom i francuskom jeziku, koje su napisali *Viorica Nişcov, Ovidiu Birlea, Corneliu Barbulescu, Tony Brill i Sabina Cornelia Stroescu*.

Maja Bošković-Stulli

PRVI MEĐUNARODNI FOLKLORNI FESTIVAL I NATJECANJE »ROMÂNIA 69« I ZNANSTVENO ZASJEDANJE U POVODU FESTIVALA (Bukurešt, 26. VIII—4. IX 1969)

U kolovozu i rujnu 1969. održan je u Bukureštu prvi internacionalni folklorni festival pod nazivom »România 69«, koji će se od sada redovno održavati svake treće godine. Na natječaju su sudjelovale ove zemlje: Rumunjska s tri grupe, Engleska, Belgija, Bugarska, Čehoslovačka s dvije grupe, Švicarska;